

Er ligt een krokodil onder mijn bed!

Levensbeschouwelijke vorming n.a.v. het prentenboek

FIE NIEUWENHUIZEN-GRIPPELING

Inhoud

Inleiding	3
Waarom een module gebaseerd op “Er ligt een krokodil onder mijn bed!”?	3
De verwerkingsvormen bij een prentenboek	4
De drie leerfasen bij de leermodule	5
Doelstellingen van de lesmodule.	5
Praktische gegevens.....	6
Tijdsduur van het project.....	6
FASE 1 Het naar bed gaan	7
FASE 2 Wat doe je als je angstig bent?.....	10
FASE 3 Vriendschap afsluiten.....	13
Nawoord	18
Gebruikte Literatuur	19

Voor inlichtingen over deze module kunt u schriftelijk contact opnemen met Fie Nieuwenhuizen-Grippeling via het adres van Stichting Echelon.

Inleiding

Voor u ligt de lesmodule levensbeschouwelijke vorming die is ontwikkeld aan de hand van het prentenboek *“Er ligt een krokodil onder mijn bed”*. Het prentenboek is geschreven door Ingrid en Dieter Schubert.

De lesmodule kunt u gebruiken voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 7 jaar, bij het vormingswerk en in de groepen 1, 2 en 3 van de basisschool.

De lessen zijn niet gericht op één bepaalde levensbeschouwing of godsdienst.

Waarom een module gebaseerd op “Er ligt een krokodil onder mijn bed!”?

Wat gebeurt er in het prentenboek

Peggie, het meisje uit het prentenboek, moet naar bed. Haar ouders gaan een avondje uit. Ze wil wel naar bed, maar durft niet. Als zij haar kamer binnenkomt, ziet zij namelijk een krokodil onder haar bed liggen. Nadat haar vader ook gekeken heeft en niets heeft gevonden, gaat zij alsnog naar bed. De krokodil heeft inmiddels een plekje boven op de kast gevonden en begint tegen Peggie te praten. Al pratende wordt hij kleiner en kleiner. Peggie wordt minder angstig. En uiteindelijk worden ze samen goede vrienden.

Het boek *“Er ligt een krokodil onder mijn bed!”*, is een mooi geschreven en geïllustreerd prentenboek met als thema “angst”. De angst dat er iets onder je bed ligt, is voor jonge kinderen heel herkenbaar en wat doe je dan? Veel kinderen zijn angstig. Als een kind in bed ligt en alleen in het donker in de kamer kijkt, voelt het zich niet altijd op zijn gemak. De eenzaamheid, het alleen zijn of bang zijn in het donker slaan toe. Wat doet het kind dan? Hoe kunnen de ouders/verzorgers hierop reageren?

Het hebben van bepaalde angsten als je naar bed gaat en moet slapen komt bij ieder om de hoek kijken; wie denkt er nu niet aan dat er een of ander monster onder je bed ligt. Velen hebben hun eigen vertrouwde knuffelbeest dat de angst beperkt of wegneemt. Het meebrengen van deze beesten naar school is een aanleiding om makkelijker over de onderwerpen troost, veiligheid en geborgenheid te praten.

Het inrichten van een slaapkamer werd zeer enthousiast ontvangen. Als leukste werd ervaren dat ‘Krook’ de krokodil mee naar huis mocht om te logeren. “Krook” heeft tijdens de logeerpartijen heel veel beleefd. Kortom, een heel concreet onderwerp, dat de leerlingen aanspreekt en waarbij het prentenboek uitstekend past.

Evaluatie van Hanneke, die het project in haar groep heeft uitprobeerde.

Angst is een manier om emoties en agressie te uiten. Jonge kinderen zijn goed in staat om hun emoties te verbergen. Eén van de mogelijkheden is dat kinderen voor het slapen gaan de angst bij zichzelf ontdekken, omdat zij weten straks alleen te worden gelaten in het donker. Het zijn bepaalde signalen die een kind laat zien, waaraan de ouders kunnen ontdekken of die emoties aanwezig zijn. Bijvoorbeeld: open mond, opgetrokken wenkbrauwen, strakke lippen, snelle ademhaling, naar papa of mama toe rennen, koud van binnen zijn, builpijn hebben en veel naar het toilet gaan. Vooral voor jonge kinderen is het van belang dat zij hun emoties uiten.

Deze module wil leerkrachten een handvat geven om kinderen te leren hun gevoelens te uiten en te beheersen. Het zal kinderen helpen om stabiel te worden in dit soort situaties. Zo zal ook de verdere ontwikkeling gemakkelijker verlopen.

“Bij mijn groep werd de krokodil meteen in alle hartjes gesloten. Op een leuke manier kon ik aan het werk met de gevoelens van bang en verdrietig zijn. De verwerkingsopdrachten vond ik heel gevarieerd en goed door de kinderen te maken.
Een hartstikke leuk en goed bruikbaar project”.

Evaluatie van Anita, die het project in haar groep heeft uitprobeerd.

De verwerkingsvormen bij een prentenboek

Drama

Voor jonge kinderen is het niet moeilijk om verwerkingsvormen te bedenken. De kinderen zijn over het algemeen nog heel speels. Zij kunnen in hun spel vaak veel uiten. In de groepen 1 en 2 is het dus goed mogelijk om met drama te werken. Toneelspelen is een onderdeel daarvan. Dit vinden de meeste kinderen erg leuk. Wanneer hierbij gebruik wordt gemaakt van verkleedkleden en andere attributen wordt het nog echter. De kinderen zijn dan spontaner en kunnen zich beter inleven in de gevoelens van een ander. U zoekt met de kinderen naar een manier om gevoelens naar buiten te brengen door middel van woord, gebaar, taal en beweging.

Spel

Spelenderwijs kunnen kinderen in aanraking komen met korte activiteiten, ideeën van andere kinderen ontdekken en er over praten. Daarbij is het ook mogelijk om tijdens de kringactiviteiten raadseltjes te laten oplossen en de kinderen te laten nadenken over oorzaak- en gevolgsituaties. Het maken van een eigen spel geeft de gevoelens van de andere kinderen weer. Zij kunnen hun eigen kaarten maken en aan elkaar vertellen wat het betekent. Zo krijgen de kinderen meer inzicht in elkaars gevoelens en maken ze kennis met de verschillende gevoelens die er zijn.

De spelactiviteiten kunnen vooral plaatsvinden in de slaapkamerhoek. Bij het werken met hoeken in het algemeen, is het bekend dat de kinderen elkaar beïnvloeden, en zich zo verder ontwikkelen. In de slaapkamerhoek zal de ontwikkeling van de kinderen zich uitbreiden, voornamelijk door middel van een rollenspel.

Muziek

Het maken van muziek kan voor jonge kinderen een bevrijdende werking hebben, gevoelens komen los. Wanneer met muziek de koppeling gemaakt wordt naar de bewegende kinderen, kan de leerkracht een goed beeld van de kinderen krijgen (Zowel qua gevoelens als qua motoriek)

Werkbladen

Het werken met werkbladen is een bekend gegeven in de laagste groepen. Het is voor de kinderen heel herkenbaar en zij kunnen hun gevoelens erop kwijt.

De werkbladen in deze module zijn bewust niet voorzien van dezelfde illustraties uit het prentenboek, omdat de kinderen hun eigen gedachte/fantasie erop kwijt moeten kunnen.

De drie leerfasen bij de leermodule

1. Inleiding en motivatie

Het prentenboek wordt voorgelezen. Daarna worden samen met de klas de gevoelens ontdekt die samengaan met “angstig” zijn.

2. Doorleren en doordenken

In de volgende fase ontdekken de kinderen spelenderwijs dat het naar bed gaan eigenlijk helemaal niet zo angstig is. Ze ontdekken dat het thuis eigenlijk niet anders is dan op school. Ze zullen zich er niet meer van bewust worden dat je niet alleen bent met die gevoelens. Maar dat er meerdere kinderen zijn die gevoelens van “angstig zijn” hebben. Met elkaar komen ze er achter wat je doen kunt om niet angstig te zijn.

Bij de evaluatie van het krokodillenproject, waar gebruik is gemaakt van deze module in concept, was dit één van de resultaten.

Jan heeft een walkman, my first son, die kun je niet hardzetten. Als hij in bed ligt, luistert hij daar naar.

Na ongeveer 15-30 minuten kijk ik of hij slaapt en dan haal ik die walkman van zijn hoofd, omdat ik bang ben dat de draad om zijn nek gaat zitten.

Hij valt met de walkman sneller in slaap.

Uit: logboek van een van de leerlingen van de startgroep
St. Vincentiuschool. Speciaal Onderwijs Volendam.

3. Omgaan met nieuwe inzichten en houdingen.

Nadat de kinderen nieuwe inzichten verworven hebben en kunnen uiten, wordt het memoriespel gespeeld. Bij dit spel worden de vele ter sprake gekomen items van angstig zijn en wat je er aan kunt doen uitgebeeld met tekeningen, die de kinderen tijdens het behandelen van deze module hebben vervaardigd.

De krokodil gaat met iedere leerling een nachtje mee naar huis. Hij komt logeren. Aan het eind van de module wordt de leerling gevraagd of de krokodil het wel prettig heeft gehad.

Bij al deze leerfasen wordt zoveel mogelijk gewerkt vanuit drie niveaus:

- I. Het individu:
- II. De groep:
- III. Het sociaal milieu:

Daarbij moet u zich ervan bewust zijn dat u als leerkracht dit proces stuurt.

Doelstellingen van de lesmodule.

De angst die de kinderen hebben, leren zij onder ogen zien. Zij worden in staat gesteld om naar deze angsten te kijken en leren spelenderwijs met deze angsten om te gaan.

Kinderen leren met elkaar praten over negatieve gevoelens.

- Zij durven zich te uiten en kunnen dit in een rollenspel naar voren brengen. Met elkaar kunnen ze overleggen om de slaapkamerhoek in te richten. Zo leren zij van elkaar in spelvorm.
- Zij laten ook andere klasgenoten met de door hen meegebrachte spulletjes spelen. Dit is met name gericht op de knuffels die meegebracht worden.
- Zij ontwikkelen een verantwoordelijkheidsgevoel voor de krokodil die komt logeren.
 - Zij zijn in staat om keuzes te maken, tussen wat zij wel en niet angstig vinden.

Praktische gegevens.

Het heeft de voorkeur om fase 1 op één dag te behandelen met de kinderen. Dan kan de krokodil meteen de eerste dag mee uit logeren. Voor de fases 2 en 3 is het mogelijk deze te verspreiden over twee of meer dagen. In die tijd kunnen de kinderen vrij spelen in de door hen ingerichte slaapkamerhoek. Verder kunt u die tijd benutten om de krokodil bij de kinderen te laten logeren. Als de krokodil nog niet bij iedereen geweest is, is het mogelijk om na dit project een koppeling te maken met “uit logeren gaan”. Vooral bij allochtone kinderen is de term “logeren” vaak nog onbekend.

Tijdsduur van het project.

Bij elke fase wordt een tijdsplanning meegegeven. Deze tijdsplanning is een indicatie, omdat in de praktijk is gebleken, dat per groep kinderen de tijd die ervoor uitgetrokken wordt heel verschillend is. Dit komt door de verschillende mate van inbreng door de kinderen zelf. De verwerkingsvormen die bij elke fase worden vermeld, hoeven niet allemaal te worden uitgevoerd. U kunt een keuze maken, welke verwerkingsvorm voor uw groep het meest geschikt is om te gebruiken. De tijdsduur van het project heeft u dus helemaal zelf in de hand.

FASE 1 Het naar bed gaan

Wat er gebeurt in het prentenboek.

De vader en moeder van Peggie gaan uit. Zij moet op tijd naar bed en er is geen tijd voor een verhaaltje. Als Peggie haar slaapkamer binnenkomt, ziet zij onder het bed een krokodil met groene glinsterende ogen. Zij schrikt en holt naar haar vader en moeder en vertelt wat zij heeft gezien. Haar vader gaat mee naar haar slaapkamer en kijkt voor Peggie onder het bed en ziet niets. Wanneer Peggie in haar bed ligt, hoort zij een stem. Op de boekenkast ziet zij de krokodil liggen. Hij praat tegen haar.

Doelstelling

Kinderen leren hun gevoelens over het naar bed gaan uiten. Zij praten daarover met elkaar en zij gaan inzien, dat zij niet de enige zijn die 's-avonds zulke gevoelens hebben. Met elkaar zullen zij gaan ontdekken hoe je met bepaalde gevoelens om kunt gaan.

Verantwoording

Het moment dat de kinderen naar bed moeten, is voor sommige kinderen heel beangstigend. De duisternis en het alleen durven zijn in de kamer verergeren het bang zijn. Door dit gevoel met elkaar te bespreken kun je kinderen inzicht geven in wat ze op zo'n moment doen. Daarna kunnen ze met elkaar uitproberen wat ze juist wel/niet moeten doen, om het gevoel kwijt te raken. Dit vooral in de vorm van praten, knippen, plakken en spelen.

Thema's

- Wat zie ik als ik mijn slaapkamerdeur opendoe?
- Welke dieren/knuffels heb ik in mijn slaapkamer?
- Wat zetten we in de slaapkamer op school?
- Wat doe ik als ik slapen ga?

Werkwijze.

Fase 1 bevat 3 lessen van elk een uur.

Benodigdheden 1^e uur:

- Gelinieerd papier (A3 formaat)
- Iets harder karton (Voor de kaft van het slaapschrift, A3 formaat)
- Kleurpotloden
- Een knuffel in de vorm van een krokodil
Het prentenboek

Benodigdheden 2^e uur

- Het prentenboek
- Werkblad 1 en 2

Benodigdheden 3^e uur

- Lege hoek in de klas
- Attributen die bij een slaapkamer horen (verstopt in een doos in het lokaal)

Leeg schoolbord
Knutselpapier in diverse kleuren

Voorstel tijdplanning

Eerste uur	
-10 min.	Voorlezen
-20 min.	Gesprek over naar bed gaan.
-10 min.	Slaapschrift introduceren.
-20 min.	Eigen slaapschrift maken en de kافت versieren.
Tweede uur	
-5 min.	Wat was er gebeurd bij Peggie?
-25 min.	Gesprek over dromen.
-30 min.	Werkblad 1 en 2.
Derde uur	
-20 min.	Kringgesprek: wat hoort er in de slaapkamer?
-30 min.	Verwerking met schoolbord, verven, spelen in de slaapkamer, knutselen.
-10 min.	De krokodil die uit logeren gaat.

Verwerking eerste uur

Introductie

U vertelt het eerste gedeelte van het boek (vanaf “De klok slaat zeven uur” op bladzijde 1, tot bladzijde 5 “De krokodil wordt kleiner en kleiner”).

Reacties naar aanleiding van het boek bespreken

Daarna start u met de kinderen een gesprek over “wat doe je als je naar bed gaat?”.

Sleutelvragen die hiervoor gebruikt worden zijn:

- Waarom ging Peggie haar mama en papa welterusten zeggen?
- Zou er bij Peggie elke avond tijd zijn voor een verhaaltje lezen?
- Neem jij ook wel eens een knuffel mee naar je slaapkamer?
- Waar bewaar je je knuffel?
- Waarom holt Peggie terug naar haar mama en papa?
- Wat doe jij voordat je slapen gaat?
- Kijk jij wel eens onder je bed voordat je slapen gaat?
- Wat zie je dan?

Introductie slaapschrift.

Na het gesprek introduceert u het slaapschrift bij de kinderen. Dit is een schrift dat zij voor zichzelf gaan maken. Daarin kunnen zij de belevenissen van de krokodil opschrijven als deze met één van de kinderen mee uit logeren gaat.

Maken van het slaapschrift.

Laat de kinderen het karton en enkele bladen gelinieerd papier éénmaal vouwen. Laat dan de bladen op elkaar leggen met de vouw in het midden. Daarna kan ieder kind het boekje in het midden vastmaken. Het vastmaken kunt u op verschillende manieren laten plaatsvinden.

Bijvoorbeeld:-perforatiegaten erin en koord erdoorheen halen

- nieten
- draad en naald gebruiken.

Verwerking tweede uur

1) Wat was er gebeurd bij Peggie?

U start een gesprek met de kinderen over het naar bed gaan. Hierbij kunt u gebruik maken van wat de kinderen al in het vorige uur aan u hebben verteld.

U herinnert de kinderen aan het moment dat Peggie de deur opendeed en aan wat zij zag toen ze boven op de kast keek.

2) Gesprek over dromen

U gaat een gesprek aan over dromen. Daarbij kunt u bijvoorbeeld gebruikmaken van de volgende sleutelvragen:

-Hoe is het om naar bed te gaan?

-Droom je er wel eens van om niet naar bed te hoeven?

-Waar droom je 's-nachts wel eens over?

3) Maken werkblad 1 en 2.

Daarna maken alle leerlingen de werkbladen 1 en 2. Deze werkbladen zijn voorzien van speelgoed/knuffels die in een slaapkamer voor kunnen komen. Het is de bedoeling dat de kinderen de knuffels die zij heel leuk vinden, uitknippen en op een vel papier plakken.

Verwerking 3^e uur.

1) Kringgesprek: wat hoort er allemaal in de slaapkamer?

U richt de aandacht op de lege hoek in de klas en brengt de leerlingen op het idee er een slaapkamer van te maken. U vraagt wat er allemaal nodig is om een slaapkamer te maken en gezamenlijk besluiten jullie spulletjes ervoor te gaan verzamelen. De leerlingen mogen ook spulletjes van thuis meebrengen. Op dat moment vindt u een doos in het lokaal waarin al een paar kleine dingen zitten zoals: schemerlampje, kussen, kussensloop, laken, sloffen en een pyjama

2) Spelen in de slaapkamer, verven en tekenen van een slaapkamer.

De leerlingen worden verdeeld en een groepje mag in de slaapkamer (in wording) gaan spelen. Andere leerlingen krijgen de opdracht om een schilderij te maken dat opgehangen kan worden in de slaapkamer. De kinderen die op het schoolbord werken, mogen daar een raam op maken (getekend met gekleurd bordkrijt).

3) Knutselen van een eigen slaapkamer.

Een volgende groep kinderen mag met papier zelf hun eigen slaapkamer in elkaar knutselen.

4) De krokodil gaat uit logeren.

De krokodil die uit logeren gaat, krijgt een rugzak met spulletjes mee. Met de klas bepaalt u welke spullen er meegenomen moeten worden. Er wordt, met elkaar, een volgorde vastgesteld wie wanneer de krokodil mee mag nemen naar huis. Afgesproken wordt dat na elke logeerpartij het slaapschrift mee naar school komt. De leerling vertelt dan wat de krokodil allemaal heeft meegemaakt.

FASE 2 Wat doe je als je angstig bent?

Wat er gebeurt in het prentenboek.

De krokodil wordt kleiner en kleiner en Peggie wordt steeds minder bang voor hem. Met zijn tweeen hebben zij het heel gezellig. Ze vertellen elkaar allerlei verhalen. Ze gaan samen in bad, spelen en dansen samen en maken een krokodil van eierdozen die er griezelig uitziet.

Doelstelling

Bekijken wat de kinderen als angstig ervaren en hoe zij dit voor zichzelf oplossen. De kinderen de mogelijkheden met elkaar laten uitwisselen (door middel van gesprek of spel)hoe ze met hun angsten om kunnen gaan. Voor scholen waar kinderen in de groep zitten met een joodse christelijke of islamitische achtergrond kunnen de kinderen vertellen over “bidden”.

Verantwoording

De slaapkamerhoek in de klas is inmiddels ingericht en kan gebruikt worden om in te spelen. Dit alles is in de eerste fase bereikt bij de verwerking. De tweede fase geeft de kinderen de gelegenheid om te uiten wat ze voelen als ze angstig zijn. Daarbij is het de bedoeling dat zij zich ook kunnen verplaatsen in de gevoelens van hun klasgenoten. In deze fase wordt niet alleen maar aandacht gevraagd voor het spelen in de slaapkamerhoek en de ervaringen van de krokodil, die uit logeren is geweest. Deze twee items zijn inmiddels een gegeven. Het strekt tot aanbeveling om dagelijks tijdens de kringactiviteiten het slaapschrift te behandelen. Daarnaast kan een gesprek over het spelen in de slaapkamerhoek altijd uitgevoerd worden met de kinderen.

Tijdens het derde uur van de verwerking van deze fase, wordt de krokodil in elkaar geknutseld. U kunt de leerlingen er al van tevoren op attent maken dat zij grote en kleine eierdozen mee naar school moeten brengen.

Indien u in een schoolomgeving werkt waar de kinderen gewend zijn te bidden voordat zij slapen gaan, bestaat de mogelijkheid dat dit een onderwerp van gesprek wordt. Door vragen te stellen van: waarom je je richt tot een God of een “hogere macht” zal dat de achtergrond van het “doen” belichten. Dit kan tot gevolg hebben dat over en weer meer respect en begrip ontstaat.

Thema's

Wat doe je als je naar bed gaat?
Waarom ben je angstig als je in bed ligt?
Hoe voel je je als je angstig bent?
Wat kun je er zelf aan doen?
Wat betekent bidden voor jou?

Werkwijze

Fase 2 bevat drie lessen van elk een uur

Materiaal.

Benodigdheden 1^e uur

- het prentenboek
- werkblad 3 en 4

Benodigdheden 2^e uur

- verf
- kwasten
- papier

Benodigdheden 3^e uur

- Grote en kleine eierdozen
- Rode en groen verf
- Kwasten
- Lijm
- Wit en groen papier

Voorstel en tijdsplanning

Eerste uur

- 20 min. Voorlezen
- 20 min. Gesprek over angstig zijn
- 20 min. Uitbeelden

Tweede uur

- 10 min. Visualisatie oefening
- 10 min. Groepjes maken en spullen uitdelen
- 40 min. Tekenen wat je hebt gezien

Derde uur

- 20 min. Taalspel "wanneer ik ga slapen zeg/zing ik....."
- 40 min. Een start maken met het knutselen van de krokodil

Verwerking eerste uur

1) voorlezen

U leest voor uit het boek vanaf bladzijde vijf. "De krokodil wordt kleiner en kleiner" tot bladzijde dertien "Peggie begint te geeuwen en te geeuwen".

2) Gesprek over angstig zijn

Daarna gaat u met de kinderen een gesprek aan over wat er in het prentenboek gebeurt. U kunt hierbij reflecteren aan het slaapschrift van de krokodil.

Het blijkt dat Peggie helemaal niet meer angstig is. U vraagt aan de kinderen hoe dit nou zo gekomen is. Dit is de ingang voor het gesprek over angstig zijn. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de volgende sleutelvragen:

- Hoe weet je dat Peggie niet meer angstig is?
Waarom kun je merken dat Peggie en de krokodil (Karel) het heel gezellig hebben?
- Wanneer je in bed ligt, en je voelt je alleen, wat doe je dan?
- Voel je je wel eens angstig als je in bed ligt?
- Wat voel je dan precies?

- Kun je wat je voelt laten zien (bijvoorbeeld een kind dat van angst zijn/haar ogen stijf dichtdoet)?

3) Uitbeelden

Na het gesprek introduceert u een aantal plaatjes waar kinderen iets aan het doen zijn (Werkblad 3 en 4). U laat de kinderen individueel of in een groepje de plaatjes uitbeelden.

Verwerking tweede uur.

1) Visualisatie oefening

U vraagt de kinderen om slap en ontspannen in hun stoel te gaan zitten met de ogen dicht. Zij gaan vervolgens met hun gedachten de woorden volgen die u zegt. Bijvoorbeeld: denk eraan dat je nu in je bed ligt. Je kunt nog niet slapen. Zachtjes sluip je je bed uit. Je loopt naar je raam. Je doet heel voorzichtig een stukje van het gordijn opzij. Je kunt naar buiten kijken. Naar boven. Onthoud goed wat je nu ziet. Doe het gordijn weer dicht. Ga zachtjes terug naar je bed. Doe je ogen maar weer open.

Bespreek NIET met de kinderen wat zij hebben gezien. Leg uit dat alles wat de kinderen gezien hebben aan het plafond mag komen te hangen.

Tekenen wat je hebt gezien.

Verdeel de kinderen in diverse groepjes, niet meer dan vier kinderen per groep. Deel aan de groepjes een groot vel papier uit. Vertel dat zij ieder aan een zijde mogen gaan tekenen wat zij hebben gezien toen zij naar boven keken.

Verwerking derde uur.

1) Taalspel “wanneer ik ga slapen zeg/zing ik.....”

U zit in de kring en begint met uit te leggen dat u een zin gaat zeggen die afgemaakt moet worden. De kinderen mogen zelf bedenken wat zij willen zeggen om de zin af te maken.

Een voorbeeld van te gebruiken zinnen:

- Wanneer ik ga slapen zeg/zing ik.....”
- Als ik ga slapen denk ik eerst aan....”

2) Het begin van de krokodil wordt geknutseld.

- (a) De binnenkant van de kleine eierdozen rood van kleur.
- (b) De buitenkant van de kleine en grote eierdozen groen van kleur.
- (c) Het knippen van een groene staart en die aan de grote eierdozen plakken.
- (d) Het knippen van de witte tanden en deze in de kleine eierdozen plakken.
- (e) Ogen maken en deze op de kleine eierdozen plakken.

In de les zal een start gemaakt worden om de krokodil zelf te maken. In de derde fase wordt het maken van de krokodil verder niet meer genoemd.

U kunt zelf bepalen wanneer u de krokodil laat afmaken door de kinderen.

De krokodil hoeft echter niet af te zijn als u start met de volgende fase van deze module.

Wat er gebeurt in het prentenboek.

De krokodil vertelt aan Peggie waarom hij in de slaapkamer van kinderen aanwezig is. Hij vertelt wat hij moet doen om weer terug te kunnen naar krokodillenland. Hij heeft beloofd om altijd aardig te zijn voor de mensenkinderen en ze niet aan het schrikken te maken. Dan stopt hij Peggie in en verlaat hij haar slaapkamer. De vader van Peggie vindt de volgende ochtend de zelfgemaakte krokodil onder het bed van Peggie.

Doelstelling

De kinderen zijn in staat om voor zichzelf een beeld te vormen hoe iets eruit kan zien. Deze beelden kunnen zij omzetten in eigengemaakte werken. Daarna ontwikkelen zij de vrijheid om een eigen creatie (in dit geval een verhaal) rond de gemaakte werken te maken en deze te vertonen aan andere kinderen.

Verantwoording

Nadat het gevoel van “angstig zijn” op papier is gezet, is het van belang de kinderen te leren een gevoel te beheersen. Het beheersen van het gevoel is namelijk een voorwaarde om met je angsten om te leren gaan. Er zijn verschillende manieren om met angsten om te gaan. De vorm van angst die zich ontwikkelt als een kind alleen in bed ligt, heeft te maken met eenzaamheid, donkere omgeving, alleen zijn. De beste remedie is om op het moment als je de angstgevoelens voelt opkomen een ontspanningsoefening te doen. De kinderen moeten dan eerst wel weten hoe ze de gevoelens kunnen interpreteren.

Thema's

Ik voel me eenzaam/alleen als ik in bed lig
Wie kan mij zien slapen?
Wie waakt er over mij?/ Wie beschermt mij?
Ontspannen, hoe doe je dat?

Werkwijze

Fase 3 bevat lessen van elk een uur.

Materiaal

Benodigdheden 1e uur

- prentenboek
- tekenpotloden
- werkblad 5 en een schaar
- kopieerapparaat

Benodigdheden 2e uur

- Kringopstelling in de klas
- liedje voor het in/naar bed gaan
 - grote vellen papier
 - diverse kleuren verf
 - kwasten.

Benodigdheden 3e uur

Grote satéstokjes
Gekleurd papier
Tekenspotloden
Lijm
Restjes knutselpapier
Schaar
Zwart of bruin stevig knutselpapier, formaat A3

Benodigdheden 4e uur

- De gemaakte dieren
- Stroken papier

Benodigdheden 5e uur

- De krokodil die uit logeren is geweest
- Ontspanningsoefeningen

Voorstel tijdsplanning

Eerste uur

- 10 min.	Voorlezen
- 10 min.	Gesprek met de kinderen
- 10 min.	Werkblad uitdelen en uitleggen
- 20 min.	Tekenen en kopiëren
- 10 min.	Uitknippen

Tweede uur

15 min.	Introductie taalspel
15 min.	Liedje aanleren over een vreemd beest
30 min.	Krokodillenland schilderen

Derde uur

05 min.	introductie van de krokodillenland schilderwerken
10 min.	Gesprek over hoe de dieren er in Krokodillenland uitzien
10 min.	Uitleggen hoe de dieren gemaakt kunnen worden
35 min.	De dieren maken

Vierde uur	
- 30 min.	Een eigen verhaal maken over de gemaakte dieren
- 10 min.	De teksten oefenen
- 20 min.	Het verhaal uitvoeren in de klas
Vijfde uur	
- 10 min.	Napraten over hoe de krokodil het vond om uit logeren te gaan
- 20 min.	Ontspanningsoefeningen voor de kinderen

Verwerking eerste uur

1) voorlezen

U leest voor uit het prentenboek vanaf bladzijde veertien tot het eind.

2) Gesprek

U gaat met de kinderen na wat er allemaal verteld is over Peggie en Karel.

Daarbij kunt u ook de rest van het prentenboek betrekken.

Vragen die u hierbij kunt gebruiken zijn bijvoorbeeld:

- Wat hebben Karel en Peggie allemaal meegemaakt?
- Waarvoor was Peggie eigenlijk bang?
- Wie waren er allemaal in Krokodillenland?
- Was Karel altijd een aardige krokodil?

3) Werkblad 5 uitdelen en uitleggen

Daarna geeft u de kinderen werkblad 5 en vertelt daarbij dat het de bedoeling is om het vierkantje te tekenen over Peggie en Karel.

Wanneer alle tekeningen klaar zijn, maakt u een kopie van het werkblad

4) Uitknippen van de vierkantjes

Vervolgens laat u de kinderen de vierkantjes uitknippen

5) Memoriospel

Nu heeft de groep zijn eigen memoriospel gemaakt over het prentenboek "Er ligt een krokodil onder mijn bed".

Het spel kan door twee of meer kinderen zelfstandig worden gespeeld.

a) Het eerste kind draait twee vierkantjes om. Zijn de tekeningen hetzelfde dan mag het kind de plaatjes bij zich houden en nog een keer twee vierkantjes omdraaien.

Zijn de tekeningen niet hetzelfde, dan moeten de vierkantjes weer omgedraaid worden en is het andere kind aan de beurt

b) Zo gaat het spel steeds verder. Het kind met de meeste tekeningen heeft gewonnen.

Het spel kan door twee of meer kinderen zelfstandig worden gespeeld.

Verwerking tweede uur

1) introductie taalspel

Geef een voorbeeld van het taalspel dat gespeeld gaat worden.

Bijvoorbeeld: krokodillenland ziet er uit als.....(bos)

Het laatste gedeelte van de zin moet door de kinderen ingevuld worden.

Zo worden de gedachten van de kinderen onder woorden gebracht.

2) Liedje over een vreemd beest

Er was eens een grote krokodil en die beet zomaar bij.....(naam van een kind invullen) in haar/zijn bil.

Maar gelukkig daar kwam de vader aan, en die pakte de krokodil en smeed hem naar de maan, hier ver vandaan.

En gelukkig daar kwam de moeder aan, en die heeft er toen heel snel een pleister op gedaan.

Toen kon..... (naam van een kind invullen) weer lachend verder gaan.

3) Krokodillenland schilderen

Individueel: Geef het kind een groot vel papier. Diverse kleuren verf met kwasten.

Laat een schilderwerk maken over hoe krokodillenland er uitziet.

Groep: Geef een aantal kinderen één groot vel papier, diverse kleuren verf met kwasten. Geef aan dat zij gezamenlijk het Krokodillenland mogen schilderen, zoals zij denken dat het er uitziet

Verwerking derde uur

1) Introductie krokodillenlandschilderwerken

U start met de gemaakte krokodillenlandschilderwerken. Deze krijgen een centrale plaats in het klaslokaal.

2) Gesprek over de dieren in Krokodillenland

Hardop begint u zich af te vragen hoe de dieren van Krokodillenland eruit zullen zien. Hierbij maakt u gebruik van de reacties die de kinderen geven.

Hardop geeft u af en toe een aanwijzing in een richting.

Deze aanwijzingen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit opmerkingen als:

Hij heeft grote oren

De voeten zijn heel vreemd

Die tanden zijn scherp

Oh. Wat kijkt hij lief.

3) Uitleg over hoe de dieren gemaakt kunnen worden.

U geeft de leerlingen diverse kleuren knutselpapier, een schaar en lijm.

Daarnaast krijgen zij ook een stevig stuk zwart of bruin knutselpapier, formaat A3.

Op dat karton kunnen zij hun dier uit krokodillenland maken.

4) Het maken van de dieren.

Wanneer de dieren klaar zijn, worden deze rondom uitgeknipt. Aan de achterzijde wordt een satéstokje geplakt, zodat de dieren daaraan vastgehouden kunnen worden.

Verwerking vierde uur.

Eigen verhaal maken.

De kinderen hebben allemaal hun zelfgemaakte dieren bij zich.

Iedereen mag vertellen watvoor dier het is en wat dit meemaakt in Krokodillenland.

U schrijft ondertussen (wanneer het kind zijn/haar verhaal doet) één zin op die te maken heeft met het verhaal van de leerling. Alle zinnen tezamen, kunnen weer een eigen verhaal vormen.

Het oefenen van de teksten

U bespreekt met het kind deze zin. Het is de bedoeling dat het kind deze zin onthoudt.

Het hangt van het kind af hoe lang u de zinnen kunt maken.

Uitvoering van de verhalen

Wanneer elk kind zijn/haar verhaal heeft gedaan en iedereen een zin heeft om te onthouden, kan de uitvoering beginnen.

In de kring laat u om de beurt de zin zeggen. Achter elkaar vormt zich nu een heel verhaal. Wanneer dit goed gaat, kunt u het uitbreiden met het maken van bewegingen met de eigengemaakte dieren. Gebruikmaken van de poppenkast is hierbij aan te bevelen.

Verwerking vijfde uur

1) Nabespreking

Herhaal in het kort wat de afgelopen dagen gedaan is aan angstig zijn. Vraag aan de kinderen of zij nog weten wat zij kunnen doen als zij angstig zijn.

2) Ontspanningsoefeningen

Geef de ontspanningsoefeningen bij voorkeur in het gymnastiek- of speellokaal, dan heb je genoeg ruimte.

Ontspanningsoefeningen

Ga met je rug op de grond liggen en met je armen langs je lichaam.

Geef de opdracht om de volgende delen om de beurt te spannen en te ontspannen:
ogen, mond, arm links, en arm rechts, borst, buik, handen, benen, knieën en voeten.

Zorg voor een rustige ademhaling.

Neem eventueel een rustig muziekje voor op de achtergrond.

Vertel een verhaal over iemand die zich ging ontspannen en laat de kinderen meedoen.

Met je ogen dicht in de kring zitten en aan leuke dingen denken.

Zachtjes neuriën.

Nawoord

De lessenserie bij het prentenboek *“Er ligt een krokodil onder mijn bed”* is afgerond. Als leerkracht kunt u zelf bepalen wat u wel of niet wilt gebruiken in de klas. Het belangrijkste is dat de kinderen aan elkaar durven vertellen wat het is om angstig te zijn en dat zij met elkaar oplossingen kunnen aandragen om niet meer bang te zijn.

Een vervolg

Na het werken met deze module zal de krokodil nog niet bij alle kinderen uit logeren zijn geweest. Een idee is om na deze module verder te gaan met het thema “logeren”. Dit sluit goed aan en heeft een grote samenhang met datgene wat in deze module ter sprake is gekomen.

Gebruikte Literatuur

Heleen Niemeyer-Hesselink, Kinderen met emotionele moeilijkheden.
Bruce Joyce en Marsha Weil, Strategieën voor onderwijzen.
Dr. A van Londen en Drs. K. van Petersen, Kinderen en angst.
Anita Heiliger, Angst.
Brian Moses, Je gevoelens als je bang bent.
Leo Aussems en Andre Rooymans, Liedjesboek NOT.
Frea Janssen-Vos, Assen 1997, Basisontwikkeling in de onderbouw

Colofon

We zouden het heel sportief vinden als u zorgvuldig met deze uitgave omgaat. Want deze uitgave blijft eigendom van Stichting Echelon. Het is tot stand gekomen door medewerking van velen die zich betrokken voelen tot de uitgangspunten en de werkwijze van de Stichting.

Deze uitgave is mogelijk dankzij de donaties van de gebruikers!
Vindt U het belangrijk dat er meerdere uitgaven komen, dan is een donatie van u van harte welkom.

U kunt bijvoorbeeld 10 Euro storten op gironummer 5785 969 ten name van Stichting Echelon te Amsterdam onder vermelding van donatie modules website!

Hartelijk dank!

Samenstelling

Fie Nieuwenhuizen-Grippeling

Illustraties

Miguel Brom

Tekstcorrectie

Jaap Snoek

Eindredactie

Mare Bergsma

Inhoudelijk advies

Margriet Hoogland
Hanneke van der Jagt
Jos van Remundt
Anita Tol

Typewerk

Jacob Schoester
© Stichting Echelon
ISBN: 9072998367